„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL | In România 3 lei | In străinătate 6 lei

Nr. 274 Sâmbătă 8 Octombrie 1938
14 Pagini P IIII

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar:
„UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

ABONAMENTE IN TARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

DIRECTOR
ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Protecția populației civile

Ministerul aerului și marinei a luat o serie de dispoziții cu privire la organizarea unei bune apărări pasive împotriva atacurilor eventuale de avioane, pe care le-a adus la cunoștința publicului.

Cum protecția populațiunii civile din orașele amenințate, în caz de război, este o operă națională, socială și un act de umanitate, ea trebue să fie organizată din timp de pace.

Bineînțeles, că pericolul aerian va fi mai mare în orașe și în deosebi în Capitală, de cât în sate. Aviația inamică va căuta mai întâi să distrugă centralele telefonice, stabilimentele militare și industriale, edificiile publice ale autorităților, din Capitală sau din diferite centre urbane și regiuni industriale și prin sistemul „arosajului", adică al bombelor de 10—100 kg., risipite, va teroriza populația rămasă în orașe, provocând un mare număr de victime omenești.

Cum se poate limita pericolul aerian? Cum se poate asigura mai bine protecția populațiunei civile? In primul rând, prin evacuarea unei mari părți din populație și în al doilea rând, prin organizarea, în Capitală și în orașele amenințate, a adăposturilor și a aplicării mijloacelor de apărare colectivă și individuală.

In comunicatul ministerului aerului și marinei se prevede operațiunea evacuării unei părți din populația Capitalei: 20 la sută va fi invitată, în mod voluntar, să plece la moșii; cea fără nici o întrebuințare la război, sau fără ocupațiuni, va fi transferată, voluntar sau silită, în alte părți; iar copiii până la 17 ani vor fi îndepărtați.

Desigur, că evacuarea, dacă este impusă din cauza imposibilității de a se găsi într'un oraș mare, mijloace de protecție pentru toată lumea, este o operațiune foarte delicată, căci trebue să se asigure persoanelor evacuate, condițiuni favorabile existenței lor și intereselor de ordin social și familial. In planul de evacuare francez se prevede evacuarea unei părți din populația Parisului, sub forma risipită, în departamentul Senei și excepțional, sub forma îndepărtării în departamentele vecine; dar pe baza unui plan bine studiat, în care se prevăd punctele de adunare, organizarea convoiurilor, itinerariile, locurile de destinație și mijloacele de aprovizionare și găzduire.

In ce privește protecția colectivă și individuală a populației civile, rămasă în orașe, este necesar să se organizeze și la noi asociațiuni particulare pentru organizarea apărării pasive, sub conducerea și controlul autorităților competente, cum sunt și în alte țări.

Publicul nu trebue să fie îngrijorat că se iau asemenea măsuri, de pe acum, de oarece — repetăm — ele sunt în interesul său.

PREȘEDINTELE BENEȘ A DEMISIONAT

GENERALUL SIROVY VA ASUMA PROVIZORIU PREȘEDINȚIA REPUBLICEI CEHOSLOVACE

Praga, 5 (Rador). — D. Beneș a demisionat din funcțiunile de președinte al republicei cehoslovace.

Știrea demisiei a fost adusă la cunoștința opiniei publice la ora 17 (ora 18 București) prin cuvântarea radio-difuzată a generalului Sirovy, președintele consiliului de miniștri.

Declarația guvernului

Praga, 5 (Rador). — *Miercuri, la ora 17, generalul Sirovy, șeful guvernului, a citit la radio declarația guvernamentală.*

Prima sarcină a guvernului, a spus generalul Sirovy, este refacerea statului. „Vom clădi o nouă Cehoslovacie. Guvernul vrea să aplice leal hotărîrile luate de cele patru puteri la München. Principiile politicii noastre externe sunt limpezi: vrem relații amicale cu vecinii noștri, căci dacă vrem să trăim în pace trebue să colaborăm cu ei. Chiar cu teritoriul îngustat va fi loc pentru toată lumea. Este nevoe numai să ne reorganizăm din punct de vedere politic, economic și social. Trebue să asigurăm ordinea și liniștea"

Generalul Sirovy a anunțat apoi că administrația publică va fi astfel reorganizată încât statul să fie sprijinit de toate elementele populației. In special în Slovacia și în Rusia Subcarpatică se va proceda la o descentralizare eficace. „Programul nostru este: pâine și muncă pentru toată lumea". Se vor creia noui întreprinderi industriale.

Șeful guvernului a dat citire apoi unei scrisori prin care d. Beneș își prezintă demisia.

In această scrisoare, fostul președinte al republicei spune între altele: „Cei trei ani cât am fost președinte au culminat în evenimente deosebit de triste în aceste ultime zile.

Evenimentele acestea au apăsat greu asupra spiritelor și inimilor noastre, dar ele nu au frânt credința și nici idealurile noastre ca popor, națiune și stat.

Imprejurările s'au modificat atât de complect încât socot că rămânerea mea în postul de președinte ar putea constitui un obstacol în fața unor noui condițiuni care se pun actualmente statului. Mă refer în special la situația internațională și la repedea desvoltare a colaborării noastre cu vecinii.

Am constituit un nou guvern, care va fi un guvern de liniște, ordine, sforțări economice și refacere socială, guvern ce va urmări în primul rând desvoltarea internă. Sunt convins că el va izbândi în sforțările sale.

Iată dece pun în mâinile d-voastră, d-le prim ministru, demisia mea pentru ca să luați măsurile dictate de situație. Vă mulțumesc dv., ca și colegilor dv., pentru colaborarea ce mi-ați acordat-o și vă urez deplină izbândă. Sunt convins că ne așteaptă o epocă mai bună, o epocă de muncă, reușită și prosperitate, pentru noul stat și pentru toți cehoslovacii".

Este probabil — anunță corespondentul agenției „Reuter" — că generalul Sirovy va asuma provizoriu prezidența republicei până la alegerea unui succesor al d-lui Beneș.

D. Eduard Beneș

Un gest istoric

Un eveniment pe care unii îl așteptau, dar care desigur va produce și multe regrete, este demisia d-lui Eduard Beneș din demnitatea de președinte al republicei cehoslovace.

Din punct de vedere politic, gestul d-lui Beneș va rămâne ca un act istoric care închee o activitate onestă, sinceră și pornită dintr'o conștiință de patriot luminat și devotat intereselor neamului lui. Un act istoric care e în acelaș timp și o consecință logică pe care o trage un om integru în fața decepțiunii care îi amărăște sufletul și care îl pune în imposibilitate de a mai continua apărarea intereselor țării lui în cadrul principiilor cari au format temelia politicii lui și cărora el le-a rămas credincios până în ultimul moment.

D. Beneș și-a dat seama că de aci încolo persoana sa ar putea fi poate o piedică pentru salvarea intereselor țării lui. Animozitatea vădit manifestată de adversarii țării sale împotriva persoanei sale — animozitate care pentru orice imparțial cercetător nu-și poate găsi explicația decât în devotamentul d-lui Beneș atât față de aliații țării sale, cât și față de idea democratică — nu putea lăsa indiferent pe un om superior și profund patriot ca d. Eduard Beneș. Dacă pentru salvarea păcii europene, după o rezistență eroică până la limita posibilităților, el s'a supus situației ce s'a creat țării sale și a acceptat cu inima sângerândă un sacrificiu unic în istorie, acum când și-a dat seama că poate prin plecarea sa va putea salva interesele naționale ce mai sunt în joc, d. Beneș, s'a dat de o parte.

Prin retragerea d-sale dispare de pe planul vieții internaționale unul dintre cei mai străluciți reprezentanți ai politicii de pace întemeiată pe respectul angajamentelor internaționale și pe ideea de egalitate între state în domeniul suveranității naționale. Contribuția adusă de fostul președinte al republicii cehoslovace a fost considerabilă și de sigur nu din vina lui ea n'a putut folosi țării sale și în aceste clipe de dureroasă încercare.

La 18 Octombrie 1918, d. Eduard Beneș, în calitate de ministru de externe al Cehoslovaciei liberate, semna alături de Masaryk, pe atunci președintele consiliului și ministru de finanțe și de generalul Stefanik, ministru de război, declarația de independență a republicii cehoslovace, care se încheia cu următoarele cuvinte:

„Puterea întunericului a servit victoriei luminii. Ceeace a sperat timp îndelungat umanitatea se realizează. Noi credem în democrație, noi credem în libertate, în libertatea pentru totdeauna!"

Fiindcă a rămas credincios până în ultima clipă acestor principii, d. Beneș a trebuit să părăsească conducerea țării la care îl chemase încrederea justificată a poporului său.

Cronicarul istoric va înregistra această retragere ca un exemplu de abnegare și de înaltă probitate și conștiință națională.

Poporul român care știe cât de bun prieten i-a fost d. Eduard Beneș îi trimite salutul său de admirație.

O necesară precauțiune

Poporul român s'a bucurat alături de toate celelalte popoare că criza europeană a putut fi ferită de desnodământul violent care părea inevitabil. El a înregistrat rezultatul conferinței dela München ca un tribut dureros plătit de o țară aliată și amică în interesul păcii europene și, numai întrucât acest sacrificiu, consimțit cu o eroică resemnare de un popor ale cărui virtuți nimeni nu le poate contesta, va folosi într'adevăr stabilirii unei păci juste și durabile, el va constitui un succes al politicii de pace.

Dar, dacă era firesc ca acordul dela München să producă, după săptămâni de zile de încordare și de enervare a opiniei publice mondiale, o explozie de entuziasm, nu trebuie să se piardă din vedere că acest entuziasm, manifestat în toate țările, nu înseamnă o aprobare fără rezerve a fondului acordului de la München. Entuziasmul se datorește faptului că, cu mai multă sau cu mai puțină dreptate, pacea a fost salvată. Entuziasmul constitue — după cum a recunoscut-o și d. Daladier în Camera franceză, — dovada că toate popoarele doresc pacea. S'a făcut astfel un plebiscit al păcii care a dovedit că lumea este sătulă de politica agresivă și că dorește o viață internațională întemeiată pe raporturi de încredere și de prietenie reciprocă. Pentru noi, pentru politica României, acest plebiscit survenit pe neașteptate în pragul izbucnirii unui nou război, constitue o încurajare a politicii de pace pe care am urmat-o fără întrerupere. El a dovedit că ne găsiam pe calea cea bună și că obiectivul alianțelor și amiciților noastre era în conștiința tuturor popoarelor. E un cuvânt mai mult ca să persistăm pe calea noastră și să ne bucurăm dacă la sforțările noastre de până acum se adaugă astăzi contribuțiuni active noui.

Dar, oricât de profundă a fost și este bucuria generală că s'a evitat omenirii un dezastru, nu trebuie ca în această atmosferă să se înnece orice simț de prevedere, orice judecată rece a intereselor permanente, orice simț critic al situației ce s'a creiat și al evoluției ei. Politica umanitară — reală, utilă și fecundă — nu trebuie să domine până la suprimarea politicii intereselor naționale pe care fiecare popor e în drept s'o ceară dela conducătorii lui. Nu trebuie ca sentimentul generos cu care toată lumea a salutat triumful păcii, să înlesnească abuzul pretențiunilor unora în dauna altora. Sau, mai precis, trebuie ca în această entuziastă manifestare de solidaritate internațională, să fim atenți

F. Chvalkovsky,

noul ministru de externe al Cehoslovaciei

Intre hotare mai înguste, Statul cehoslovac de mâine va fi mai mic. Națiunea cehoslovacă va rămânea însă mare, mare prin contribuția milenară de muncă, de luptă și de civilizație, pe care a adus-o Europei Centrale dealungul veacurilor, mare prin sacrificiul unic în istorie, cu care a plătit azi prețul scump al păcii pentru toți.

Soluția găsită la Muenchen și concretizată prin înțelegerea din 29 Septembrie a celor patru mari puteri occidentale, cu toate urmările ei de ordin politic și teritorial, e de natură să transforme adânc politica internă și externă a Cehoslovaciei.

Demisiunea d-lui Eduard Beneș, care timp de 20 de ani a personificat politica țării sale, este profund semnificativă în această privință. Dacă Cehoslovacia ar deveni neutră, prin garanțiile marilor puteri și eventual ale Statelor vecine, ea ar trebui să renunțe la sistemul său actual de obligații internaționale. Prezența, pe cea mai mare parte a frontierelor ei, a unui vecin atât de puternic din punct de vedere politic, economic și militar și stăpân al căilor de comunicații din Europa Centrală o va determina la o necesitate, la o politică de bună vecinătate cu Reichul, în locul politicei de rezistență făcută până astăzi, în cadrul îndatoririlor ei de siguranță colectivă sau regională.

In fine, noul ei caracter de Stat național și unitar și schimbarea profundă a structurii ei economice nu pot rămânea nici ele fără înrâurire asupra viitoarei politici internaționale a Cehoslovaciei.

Omul chemat să traducă în fapt această nouă politică a țării sale este dr. Frantișek Chvalkovsky. Rareori un om mai vrednic de succes, prin calitățile sale, a fost chemat, în împrejurări mai dramatice, să dea țării lui o nouă îndrumare politică, în raporturile ei internaționale.

Om de drept, cu o aleasă și întinsă cultură generală, cu o vastă informație politică și diplomatică, înzestrat cu simțul ascuțit al realităților internaționale, d. Chvalkovsky — timp de 20 de ani — a dobândit în serviciul țării sale o experiență excepțională, atât în viața politică internă, cât și în acțiunea internațională.

Membru al partidului agrar, pe care l-a reprezentat în parlamentul din Praga și colaborator devotat și prețuit al fostului prim ministru Antonin Svehla, el a îngrămădit în viața publică internă acel bogat material de observație, de cunoștințe și de experiență, care singur, în politica internațională complexă de astăzi, dă diplomatului întreaga stăpânire a mijloacelor lui de acțiune.

Cea mai mare parte a activității sale, în epoca dintre 1918 și 1938, noul ministru al afacerilor străine, a consacrat-o însă serviciului diplomatic al Cehoslovaciei, în cele mai importante misiuni.

D. F. CHVALKOVSKY
noul ministru de externe al Cehoslovaciei

Insărcinat imediat după război cu repatrierea trupelor cehoslovace din Extremul Orient, d. Chvalkovsky a fost succesiv ministru al Cehoslovaciei la Tokio, la Washington, la Berlin și la Roma, de unde, după o funcționare de aproape șapte ani, a fost chemat la greaua răspundere de conducător al politicei externe cehoslovace.

Adânc cunoscător al problemelor internaționale și specialist al chestiunilor Europei Centrale, pe care le-a trăit personal, în posturi de mare responsabilitate și le-a adâncit cu pasiunea de precizie și cu sentimentul realităților, pe care le-a pus totdeauna în apărarea intereselor țării sale, D. Chvalkovsky va aduce Cehoslovaciei în noua sa funcțiune, o prețioasă competință și o înaltă conștiință a îndatoririlor lui, în aceste vremuri, în care politica turbure a Europei suferă prefaceri radicale.

Facem noului ministru, care este totodată și un sincer amic al țării noastre, cele mai calde urări de muncă spornică și înțeleaptă în slujba țării vecine, care timp de 20 de ani, ne-a arătat o nedesmințită și încrezătoare vrietenie.

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

„Ardelenismul" — o himeră

de I. AGÂRBICEANU

Impăcarea, de veacuri, a țăranului român cu cel minoritar — ori de ce lege și limbă ar fi — nu este rezultatul unei mentalități comune, pe care ar fi creiat-o traiul împreună, în împrejurări identice, în mijlocul aceleiași naturi. Nu e „ardelenismul" pe care îl văd unii publiciști minoritari, cari ar putea să ne împrumute o acțiune comună culturală, socială sau chiar politică.

Noi am fost, suntem și vom rămânea, două rase distincte, noi și ungurii, dar și noi și sașii. Suntem de structuri spirituale fundamental deosebite. Poporul, cu instinctul lui, a simțit, de veacuri, această deosebire, peste care nu se poate întinde nici-o punte.

Sașii, un număr mic de locuitori, s'au îngrămădit, prin veacuri, cu privilegii date de diplome autentice sau false, temându-se de numărul mare al românilor printre cari au fost colonizați. Ei nu s'au temut însă de contopirea lor cu românii, ci de cucerirea economică a lor, prin număr și stăruințe, s'au temut de pierderea privilegiilor.

Un număr restrâns, și în teritorii mai compacte, sașii s'au și organizat mai temeinic decât ungurii, în veacurile trecute, închizându-se în cetăți și în sate-cetăți. Sufletul lor nu s'a deschis nici odată larg pentru românii din jur, dar nu de teama că își vor pierde limba și legea, ci numai din motive de ordin economic.

Ungurii, mai numeroși, emigrați sau colonizați la noi pe rând, în diferite epoce, nu s'au putut organiza, afară de sâcui, ca sașii. Ei nu au stat în cetăți zăvorite, ci la sate. Orașele din Ardeal au început să se maghiarizeze abia din veacul trecut.

Coloniștii unguri rar au ocupat ținuturi compacte. Ei au avut în unele regiuni soarta românilor. Nobilimea ungurească a stăpânit și asupra lor.

Poporul românesc dela sate din aceste motive s'a simțit mai aproape de satul unguresc, decât de cel săsesc.

Totuși, nu s'a contopit nici cu unul nici cu altul. Erau trei lumi deosebite și așa au rămas până azi, cu foarte puține excepții, când sate cu totul izolate au ajuns între noi.

In clipa unirii dacă era un murmur surd între românii din Ardeal, era mai mult împotriva satului săsesc decât al celui unguresc, pentru că cel d'întâi deținea cu mult mai multă avere românească, decât cel de al doilea.

Nu așa zisul „ardelenism" a

(Continuare in pagina 2-a)

O mare afacere de contrabandă de devize în Italia

Roma, 6 (Rador). — *Se înregistrează noui complicațiuni în afacerea exportului clandestin de devize italiene, a cărei protagonistă este marchiza Godi di Godio.*

Marchiza Godi din Godio, de origină britanică, este foarte cunoscută în înalta societate a Romei. Ea a fost arestată de curând într'un vagon de dormit al expresului Roma-Paris, sub invinuirea că ar fi ascuns în salteaua patului suma de 1.000.000 lire italiene, pentru a fi trecute în ascuns în Franța.

In această afacere sunt implicate și alte persoane, cari nu vor întârzia a fi traduse în fața justiției.

Una din ele a și fost arestată Miercuri. Este vorba de agentul de bursă Renato Sacerdoti, un evreu foarte cunoscut în cercurile bancare, ca și în lumea sportivă. Sacerdoti fusese președintele unei mari grupări de football.

Avion prăbușit

Londra, 5 (Rador). — **Un avion de bombardament britanic s'a prăbușit în apropiere de Coxbridge. Pilotul a fost ucis**

Contingentele franceze sub arme vor fi trimise la vatră

Paris, 5 (Rador). — **D. Daladier, în calitate de ministru al apărării naționale, a hotărît să nu mențină peste termenul legal contingentul ce se află actualmente sub arme.**

Ostașii acestui contingent vor fi trimiși la vatră, la 15 Octombrie.

SĂNĂTATEA PUBLICĂ

Imens și plin de spini este câmpul de activitate, în domeniul sănătății publice, câmp pe care a pornit cu tenacitate și convingere d. general dr. Marinescu.

Sunt de înlăturat nu numai piedicele provenite din neștiința, îndărătnicia ori mentalitatea înapoiată a masselor populare, ci și acele datorite nepăsării organelor de control cari deseori fac lucrări de mântuială cu prilejul inspecțiilor, pentru ca imediat după aceia să lase din nou, totul, în voia soartei, după tipicul tradiționalist al biurocrației.

Lăudabila activitate a d-lui ministru al Sănătății a fost greșit numită „ofensivă sanitară". Ea nu trebue să aibă caracterul vremelnic al unei ofensive; chiar victorioasă o ofensivă sanitară nu rezolvă imediat o problemă atât de gravă, cu ramificații atât de diverse. Trebue o luptă permanentă, de luminare zilnică a mulțimilor, de îndreptare metodică, sistematică, a relelor prea adânc înrădăcinate. Nu-i ușor lucru să duci o astfel de luptă în țara care deține tristul record al mortalității infantile (o treime din numărul global al deceselor reprezintă copiii sub un an) și mai ales de rapidele progrese pe care le face tuberculoza în mediul rural.

Aceasta nu înseamnă că la orașe situația ar fi mai bună și în această privință este elocventă statistica d-lui dr. Banu: nici un oraș din lume nu întrece București cari au 27 morți de tuberculoză la fiecare 10.000 de locuitori!

Printre multiplele cauze ce stau la baza teribilului flagel e și paludismul, care în unele părți ale țării atinge proporții cu adevărat îngrozitoare.

In Teleorman la 1000 de locuitori sunt 75 bolnavi, în Vlașca 51,3, în Olt 29,7, în Botoșani 26 etc.

Sunt sate cu 47,7 la sută din populație atinsă de malarie!

De aci, din orașul lui Bucur, ce ține întâetate pe scara tuberculozei, se pot vedea focarele paludismului în zecile de mlaștini cu apa înverzită și stătută, în zecile de băltoace ce înconjură Capitala, dând sălaș prielnic milioanelor de batalioane de țânțari ce năpădesc asupra bucureștenilor.

Incontestabil că situația s'a mai îmbunătățit și se ameliorează pe zi ce trece, dar această încetineală de ritm ne face să ne gândim la acele localități umile și pierdute pe malul lacurilor îndepărtate, unde privirile atente ale stăpânirii prevăzătoare nu pătrund...

Din acțiunea dusă cu atâta râvnă de d. general dr. Marinescu, paralel cu celelalte metode de ordin higienic ori strict medical, trebue să facă parte și campania de cercetare și combatere a cauzelor infecțiuni malarice, prin secarea lacurilor malarigene, secarea băltilor unde sunt focare de țânțari etc.

Și în această ramură, ca și în toate celelalte ce constituesc uriașa problemă de redresare a păturii rurale, au rol tinerii titrați cari, potrivit legiuirilor recente, sunt obligați să-și facă un stagiu la sate.

Ofensiva sanitară trebue să fie transformată într'o acțiune energică și permanentă pe teren, dusă de oameni înțelegători cari să aibă răbdare și generozitate față de cei cari din neștiință greșesc; de oameni stăruitori cari aducând lumină să țină seama de îndemnul Suveranului „VA TREBUI SA TRECEȚI DIN CASĂ IN CASĂ, SĂ VORBIȚI CU FIE CARE, SA-I INDRUMAȚI ȘI SFATUIȚI".

I. VION

Casa unde s'a născut mareșalul Averescu